

37/3, Nedre Bentehaugvegen 121 - klage på vedtak om utbedring av avløpsanlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
37/26	Hovedutvalg for plan og utvikling	09.06.2026

Kommunedirektørens innstilling

Hovedutvalg for plan og utvikling avslår klagen med henvisning til forurensningsforskriften § 7 som pålegger plikt til å unngå forurensning. Avslaget er også begrunnet i gjeldende tilsynsplan, som er politisk forankret.

Vedlegg

- 1 tilsynsplan-kav---hallingdal
- 2 37/3, Nedre Bentehaugvegen 121 - Mangler ved avløpsanlegg
- 3 37/3, Nedre Bentehaugvegen 121 - Vedtak om utbedring av avløpsanlegg
- 4 37/3, Nedre Bentehaugvegen 121 - klage på vedtak om utbedring av avløpsanlegg
- 5 Merknader til varsel

Saksopplysninger

KAV – Hallingdal har ansvaret for oppfølging av spredt avløp i regionen. Kontoret ble etablert i 2020 for å ivareta kommunenes forpliktelser etter forurensningsregelverket, knyttet til avløpsanlegg med kapasitet inntil 2000 personekvivalenter (pe). Et av våre viktigste arbeidsområder er opprydding i spredt avløp.

Mange eldre anlegg oppfyller ikke dagens krav til rensing og utslippskontroll, og det er derfor nødvendig med systematisk tilsyn og oppfølging. Som ledd i dette arbeidet tar slamtømmer bilder av anleggene i forbindelse med tømning. Billedokumentasjonen gir oversikt over

hvilke anleggstyper som er i bruk, og danner grunnlag for faglige vurderinger av teknisk tilstand og oppbygning. Historisk har det vært vanlig å etablere avløpsanlegg uten tett bunn, for å sikre naturlig infiltrasjon til grunnen, fokuset den gang var på kvitte seg med vann hydraulisk uten den store renseseffekten. Når jorda etter hvert blir mettet, opphører den hydrauliske effekten. For å opprettholde den hydrauliske kapasiteten ble det i mange tilfeller etablert ekstra grøft eller flere kummer. Slike løsninger medfører miljømessige utfordringer: Når avløpsvann ledes dypt ned i grunnen uten tilførsel av oksygen, brytes næringsstoffene dårligere ned. I stedet transporteres de videre med grunnvannet og kan til slutt nå vassdrag og bekker. Dette bidrar til forurensning og økt næringsbelastning i vannmiljøet.

Anlegget på eiendom 37/3 med adresse Nedre Bentehaugvegen 121 er bygget opp med kumringer, slik det var vanlig før glassfibertankene ble tatt i bruk. Mellom kumringene er det ofte benyttet gummipakninger. Disse utsettes for et fuktig og aggressivt miljø og vil over tid forringes, noe som kan føre til lekkasjer fra anlegget. Avløpsvannet ledes videre til en infiltrasjonsgrøft. Denne typen anlegg er i henhold til gjeldende tilsynsplan som er politisk forankra prioritert for utbedring, for å kunne oppfylle kravene som følger av forurensningsforskriften.

I 2023 ble det registrert avvik fra slamtømmer den 28.10.2023 med emne «Synkekum». Dette er en gammel type avløpsløsning der avløpsvannet går til en betongkum uten tett bunn. Vannet renner rett ut i grunnen uten rensing. Dette kan føre til forurensning av grunnvann, bekker og drikkevannskilder, og gir økt risiko for sykdom og skader på miljøet. Synkekummer oppfyller ikke dagens krav i forurensningsforskriften og regnes som ulovlige. De må derfor erstattes med godkjente renseløsninger.

I Hallingdal er infiltrasjonsanlegg den vanligste typen avløpsanlegg. Dette er en robust og driftssikker løsning. Ved krav om utbedring av avløpsanlegg vil et ansvarlig foretak vurdere hvilken løsning som er egnet for den aktuelle tomten. Dersom grunnforholdene er svært tette, kan minirenselanlegg eller andre tekniske løsninger vurderes. Med over 8000 infiltrasjonsanlegg registrert i Hallingdal, er dette uten tvil den mest brukte løsningen i regionen.

Den 10.01.2024 ble det sendt et forhåndsvarsel til eier med krav om utbedring av avløpsanlegg på eiendom 37/3 Nedre Bentehaugvegen 121. Ved tømming 28.10.2023 ble det registrert en eldre betongkum på eiendommen.

Den 14.02.2025 mottok kommunen merknader til forhåndsvarselet fra eier av eiendom 37/3 Nedre Bentehaugvegen 121. Hun viser blant annet til at hun er alene på eiendommen, har lav bruk, og at det ikke er synlige lekkasjer eller lukt. Hun mener betongkummen fortsatt er i orden, og ber om dispensasjon fra kravet om utbedring. Videre oppgir hun økonomiske og praktiske hensyn, og viser til at hun er pensjonist med begrenset økonomi, at eiendommen er arvet, og at hun frykter konsekvensene av graving på grunn av leirholdig grunn.

Merknadene ble ikke tatt til følge. Kravet om oppgradering gjelder uavhengig av hvor mye anlegget brukes, og eldre anlegg med ukjent funksjon og teknisk tilstand oppfyller ikke dagens krav til rensing. Anlegget er også knytt til et bolighus. Bekymringer rundt grunnforhold og rasfare må i så fall håndteres i prosjektering av nytt anlegg, men fritar ikke fra kravet om å etablere et anlegg som oppfyller dagens krav. Videre bruk uten oppgradering anses derfor som i strid med forurensningsforskriften. Fristen som normalt settes for gjennomføring av nødvendige tiltak er to barmarkssesonger fra vedtaksdato, noe som vurderes å gi tilstrekkelig tid til både planlegging og økonomisk tilrettelegging for tiltakshaver.

Den 12.05.2025 fattet kommunen vedtak om utbedring av avløpsanlegget på eiendom 37/3 Nedre Bentehaugvegen 121.

Den 28.05.2025 klaget eier på vedtaket om utbedring av avløpsanlegget på eiendom 37/3 Nedre Bentehaugvegen 121, og klagen var fremstilt innenfor fristen som er gitt i tråd med forvaltningsloven. I klagen gjentok eier de samme punktene som ble oppgitt i merknaden til forhåndsvarselet mottatt 14.02.2024.

Det følger av lovverket at det er eiers ansvar å ha et godkjent avløpsanlegg. Et infiltrasjonsanlegg har normalt en levetid på 20–40 år, særlig med tanke på fosforbinding i jordsmonnet. Når jordsmonnet er mettet, vil det ikke lenger holde tilbake næringsstoffer. Man skal alltid benytte best tilgjengelig teknologi. Naturen er en av de mest effektive måtene å rense næringsstoffer på og muliggjør gjenbruk, men også den har en begrenset levetid før jordsmonnet blir mettet og tiltak må iverksettes. I noen tilfeller, særlig ved eldre avløpsanlegg, vil det være nødvendig å skifte ut alle komponenter.

Saken var til behandling i Hovedutvalg for plan og utvikling 19.08.25, sak 43/25. Utvalget fattet følgende omforente forslag: KAV inviteres til neste utvalgsmøte for å gi orientering om prosesser rundt utskifting av private avløpsanlegg. Saken utsettes til orientering er gjennomført.

Overordnet plan:

Pålegg om opprydding i spredt avløp ble sendt fra Miljødirektoratet i 2019. Som et av tiltaka jf. vannforvaltninga

Grunnlaget for arbeidet er forurensningsloven og forurensningsforskriften. Kommunens arbeid med opprydding i spredt avløp følger en tilsynsplan som er politisk forankret.

Økonomiske konsekvenser:

Det er ingen økonomisk konsekvens for kommunen.

Den økonomiske konsekvensen for eier er den samme som for andre som i disse dager får krav om utbedring av private avløpsanlegg. Den reelle økonomiske belastningen anses ikke som stor, ettersom et utdatert avløpsanlegg vil redusere eiendommens verdi. Utbedring av anlegget vil dermed bidra til å øke verdien.

Miljøkonsekvenser:

Utbedring av avløpsanlegg vil gi en positiv miljøeffekt, ettersom mer fosfor og næringsstoffer fjernes fra avløpsvannet.

Vannforskriften stiller krav til miljømål for vassdrag. For å nå – eller opprettholde – minst god økologisk tilstand i vassdragene, må opprydding i spredt avløp prioriteres. Det ble derfor i 2019 sendt ut brev om å sette dette arbeidet høyt på agendaen.

Vurdering:

I samsvar med forurensningsloven og kravene i forurensningsforskriften, som trådte i kraft i 2007, stilles det krav om minst 90 % rensing av fosfor og 90 % rensing av organisk stoff.

I Nesbyen, og flere andre kommuner i Norge, finnes det mange eldre avløpsanlegg som ikke tilfredsstillers dagens krav. Opprydding i slike anlegg har i liten grad vært prioritert. Så lenge vannet forsvinner når man trekker ned i toalettet, antar mange at anlegget fungerer – men dette gir ikke nødvendigvis et korrekt bilde av renseevnen.

Da forurensningsforskriften kom i 2007, skulle kommunen ha igangsatt arbeid med opprydding i spredt avløp. Forskriften pålegger kommunen tilsynsplikt for å følge opp forurensningssituasjonen i eget område.

I 2019 sendte Miljødirektoratet ut et skriv til kommunene med påminnelse om at alle avløpsanlegg må oppfylle kravene i forskriften innen 2027–2033 for at målene i vannforskriften skal kunne nås. Bakgrunnen er blant annet at vannkvaliteten gradvis forverres nedover mot Oslofjorden, og at det også kan være lokale utfordringer med å oppnå miljømålene.

Vassdragene i Hallingdal er i tillegg sterkt modifisert gjennom kraftregulering, noe som medfører at vi tidvis har lav vannføring. Dette gjør det ekstra viktig å redusere tilførselen av næringsstoffer og forurensning.

På bakgrunn av dette ble KAV – Kommunalt avløpstilsyn og vannforvaltning – etablert, med tilsynsmyndighet i fem kommuner, blant annet for å rydde opp i spredt avløp.

Det aktuelle anlegget vurderes som prioritert for utskifting, da det ikke tilfredsstillers gjeldende forskriftskrav. Vurderingen bygger på anleggets sannsynlige alder, utførelse, og at det er registrert avvik på anlegget fra slamtømmer.

Å kvitte seg med avløpsvann er ikke det samme som å rense det. Naturen kan være en svært god resemekanisme – men bare dersom anlegget er riktig bygget og i teknisk forsvarlig stand.